

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

4. märts 2010*

Kohtuasjas C-221/08,

mille ese on EÜ artikli 226 alusel 22. mail 2008 esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi,

Euroopa Komisjon, esindajad: R. Lyal ja W. Mölls, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

versus

Iirimaa, esindaja: D. O'Hagan, keda abistas G. Hogan, SC, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: teise koja esimees J. N. Cunha Rodrigues kolmanda koja esimehe ülesannetes, kohtunikud P. Lindh, A. Rosas, U. Lõhmus ja A. Arabadjiev (ettekandja),

kohtujurist: J. Kokott,
kohtusekretär: ametnik R. Şereş,

arvestades kirjalikus menetluses ja 18. juuni 2009. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 22. oktoobri 2009. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Euroopa Ühenduste Komisjon palub oma hagiavalduses Euroopa Kohtul tuvastada, et:
  - kuna Iirimaa kehtestas sigarettide jaemüügi miinimum- ja maksimumhindad, siis on ta rikkunud nõukogu 27. novembri 1995. aasta direktiivi 95/59/EÜ

muude tubakatoodete tarbimist mõjutavate maksude kohta peale käibemaksu (EÜT L 291, lk 40; ELT eriväljaanne 09/01, lk 283), mida on muudetud nõukogu 12. veebruari 2002. aasta direktiiviga 2002/10/EÜ (EÜT L 46, lk 26; ELT eriväljaanne 03/35, lk 182; edaspidi „direktiiv 95/59”), artikli 9 lõikest 1 tulenevaid kohustusi, ning

- kuna Iirimaa ei esitanud teavet, mis on komisjonile vajalik tema ülesannete täitmiseks järelevalve teostamisel direktiivi 95/59 järgimise üle, siis on Iirimaa rikkunud EÜ artiklist 10 tulenevaid kohustusi.

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigusnormid

- 2 Direktiivi 95/59 põhjendused 2, 3 ja 7 on sõnastatud järgmiselt:

„(2) [EÜ] asutamislepingu eesmärgiks on majandusliidu loomine, mille raames valitseb aus konkurents ja mille tunnusjooned sarnanevad liikmesriikide siseturgude omadega; selle eesmärgi saavutamise eelduseks on see, et tubakatoodete tarbimist mõjutavate maksude rakendamine liikmesriikides ei moonutaks konkurentsitingimusi ja ei takistaks tubakatoodete vaba liikumist ühenduse piires;

- (3) aktsiisi struktuuri ühtlustamine peaks eelkõige vältima samasse rühma kuuluvate eri tubakatoodete kategooriate konkurentsi moonutamist maksustamisel ja avama liikmesriikide turud;

[...]

- (7) konkurentsist tulenevad nõuded eeldavad kõikide tubakatoodete rühmade vabalt kujunenud hindade süsteemi”.

3 Direktiivi artikli 2 lõige 1 sätestab:

„Käesoleva direktiivi mõistes on tubakatooted:

a) sigaretid;

b) sigarid ja sigarillod;

c) suitsetamistubakas:

- sigarettideks keeratav peeneks lõigatud valmistubakas,

- muu suitsetamistubakas,

nagu on määratletud artiklites 3–7.”

4 Direktiivi 95/59 artikkel 8 näeb ette:

„1. Ühenduses toodetud ja kolmandatest riikidest imporditud sigaretid maksustatakse tollimaksu sisaldava jaemüügi maksimumhinna põhjal arvestatava proportsionaalse aktsiisiga ning tooteühikult arvestatava eriaktsiisiga.

2. Proportsionaalse aktsiisi määr ja eriaktsiisi summa peab olema sama kõigile sigarettidele.

[...]”

5 Sama direktiivi artikli 9 lõike 1 kohaselt:

„Tootjana tuleb käsitada ühenduse isikut, kes valmistab tubakast jaemüügiks ettenähtud tubakatooteid.

Ühenduse tootjad, nende ühenduses asuvad müügiesindajad või volitatud esindajad ja kolmandatest riikidest tubakat importivad isikud võivad vabalt määrata oma toodete jaemüügi maksimumhinnad igas liikmesriigis, kus nende tooted on tarbimiseks kättesaadavad.

Teises lõigus sätestatu ei takista siiski hinnataseme kontrolli ja fikseeritud hindasid käsitlevate siseriiklike õigusaktide rakendamist, tingimusel et see on kooskõlas ühenduse õigusaktidega.”

6 Nimetatud direktiivi artikkel 16 näeb ette:

„1. Alates 1. jaanuarist 1978 määratakse sigarettide eriaktsiisi summa iga aasta 1. jaanuari seisuga saadud andmete kohaselt kõige levinuma sigaretimargi hinnakategooria alusel.

2. Aktsiisi erikomponent peab moodustama vähemalt 5% ja maksimaalselt 55% nimetatud sigaretimargi proportsionaalsest aktsiisist, käibemaksust ning eriaktsiisist moodustuvast maksude kogusummast.

[...]

5. Liikmesriigid võivad arvestada minimaalset aktsiisi sigarettidelt, mida müüakse madalama hinnaga kui kõige nõutavama hinnakategooria sigarettide tarbijahind, juhul kui selline aktsiis ei ületa kõige nõutavama hinnakategooria sigarettide aktsiisi summat.”

7 Nõukogu 19. oktoobri 1992. aasta direktiiviga 92/79/EMÜ sigarettidelt makstavate maksude ühtlustamise kohta (EÜT L 316, lk 8; ELT eriväljaanne 03/13, lk 202), mida on muudetud nõukogu 5. detsembri 2003. aasta direktiiviga 2003/117/EÜ (ELT L 333, lk 49; ELT eriväljaanne 03/41, lk 430), on kehtestatud vastavalt sigarettidelt makstava üldise minimaalse aktsiisi määrad ja summad.

8 Nõukogu 2. juuni 2004. aasta otsusega 2004/513/EÜ (ELT L 213, lk 8) on ühenduse nimel heaks kiidetud Maailma Tervishoiuorganisatsiooni tubakatoodete tarbimise piiramist käsitlev raamkonventsioon, mis on alla kirjutatud Genfis 21. mail 2003 (edaspidi „raamkonventsioon”). Selle konventsiooni artikkel 6 „Hinna- ja maksu-meetmed tubakanõudluse vähendamiseks” on sõnastatud järgmiselt:

„1. Konventsiooniosaline tunnustab, et hinna- ja maksu-meetmed on tubaka tarbimise vähendamiseks tõhus ja oluline vahend, eriti noorte hulgas.

2. Piiramata konventsiooniosalise suveräänset õigust määrata ning kehtestada oma maksupoliitika, seab konventsiooniosaline tubaka tarbimise levikut vähendades oma tervishoiueesmärgid ja vajaduse korral võtab või säilitab meetmeid, mis võivad hõlmata järgmist:

- a) tubakatoodete suhtes maksupoliitika ja vajaduse korral hinnapoliitika rakendamine tervishoiueesmärkide nimel, et vähendada tubaka tarbimist [...]

[...]"

Siseriiklikud õigusnormid

- 9 Tubakatooteid (järelevalvet reklaami, sponsorluse ja müügiedenduse üle) käsitleva 1978. aasta seaduse nr 27/1978 (Tobacco Products (Control of Advertising, Sponsorship and Sales Promotion) Act 1978, nr 27/1978) artikli 2 lõike 1 alusel võib tervishoiu-minister anda määrusi järelevalve teostamiseks tubakatoodete reklaami, sponsorluse ja muu tegevuse üle, mille eesmärk on tubakatoodete müügiedendus või mis võib müüki edendada, samuti selle tegevuse reguleerimiseks.
- 10 Nimetatud seaduse artikli 2 lõike 2 punkti i kohaselt võib ministri määrusega „keelata tubakatoodete müügi hindadega, mis on oluliselt madalamad kui sarnast liiki või laadi tubakatoodete müügihindadega teataval ajal, kui [tervishoiu]ministri hinnangul võib kõnealuste madalamate hindadega müüki pidada müügiedenduse võtteks”.
- 11 Tubakatooteid (järelevalvet reklaami, sponsorluse ja müügiedenduse üle) käsitlev 1991. aasta määrus (Tobacco Products (Control of Advertising, Sponsorship and Sales Promotion) Regulations 1991, S.I. nr 326/1991, edaspidi „1991. aasta määrus”) andis selle valdkonna regulatsiooni ja tunnistas kehtetuks tubakatooteid (järelevalvet reklaami, sponsorluse ja müügiedenduse üle) käsitleva 1986. aasta määruse (nr 2)

(Tobacco Products (Control of Advertising, Sponsorship and Sales Promotion) (nr 2) Regulations 1986, S.I. nr 107/1986, edaspidi „1986. aasta määrus“). 1991. aasta määruse artikkel 16, mis vastab 1986. aasta määruse artiklile 18, sätestab:

„(1) Keegi ei tohi jaekaubanduses teatavat kaubamärki kandvaid tubakatooteid müüa madalama hinnaga, kui on selle kaubamärgi puhul tavapärane.

(2) Keegi ei tohi jaekaubanduses pakkuda teatavat kaubamärki kandvaid tubakatooteid müügiks madalama hinnaga, kui on selle kaubamärgi puhul tavapärane, jagades isikutele kuponge või muid sarnaseid dokumente.

(3) Keegi ei tohi jaekaubanduses tubakatoodete müügi või ostu korral kasutada talongide, preemiamarkide, kupongide, lisatasude, žetoonide või kingituste (sealhulgas tubakatoodetest koosnevad kingitused) jagamist.”

¹² 1991. aasta määruse artikkel 17, mis vastab 1986. aasta määruse artiklile 19, näeb ette:

„(1) Jaekaubanduses ei tohi keegi müüa tubakatooteid hinnaga, mille kohta [tervishoiu]minister on talle [1978. aasta tubakatoodete] seaduse artikli 2 lõike 2 punktiga i antud pädevust kasutades teinud järelduse, et kõnealuse toote müük selle hinnaga on müügiedenduse võte.

(2) Asjaomast isikut teavitatakse käesoleva artikli lõikes 1 ette nähtud ministri arvamusest kirjalikult.”

- 13 Tervishoiuminister andis 1986. aastal 1986. aasta määruse kohta selgitava memorandumi (Memorandum of Clarification). Memorandumi jaotises, mis käsitleb 1986. aasta määruse artiklit 19, on punkti 2 esimene lause sõnastatud järgmiselt:

„[Irish Tobacco Manufacturers Advisory Councili (Iiri tubakatootjate nõuandekomitee)] liikmetest äriühingute poolt igas tootekategoorias kõigi müüdüd sigarettide kaalutud keskmise hinna arvutamisel võetakse aluseks ühelt poolt iga kaubamärgi eelmise aasta netomüügi maht otse laost 31. detsembri seisuga ja teiselt poolt vastava kategooria kaalutud keskmise hinna kindlaksmääramise ajal rakendatav soovituslik jaemüügi hind.”

- 14 Memorandumi sama jaotise punkti 3 esimese lause kohaselt on „müügi edenduse võttega tegemist juhul, kui teatavat kaubamärki kandvate sigarettide soovituslik jaemüügi hind on enam kui 3% madalam selle tootekategooria kaalutud keskmisest hinnast”.

Kohtueelne menetlus

- 15 Kuna komisjon leidis, et tubakatoodete müüki käsitlevad Iiri õigusaktid on vastuolus direktiivi 95/59 artikli 9 lõikega 1, saatis ta 23. oktoobril 2001 Iirimaaale märgukirja.

- 16 Ühtlasi saatis komisjon 27. juulil 2002 sellele liikmesriigile taotluse kohaldatavate Iiri õigusaktide kohta teabe saamiseks.
- 17 Kuna Iirimaa 4. septembri 2002. aasta vastus märgukirjale ei sisaldanud komisjoni hinnangul küsitud teavet, saatis ta teabe saamiseks 1. oktoobril 2002 liikmesriigile uue taotluse, mis jäi vastuseta.
- 18 Seejärel saatis komisjon Iirimaale 17. oktoobril 2003 märgukirja ja 9. juulil 2004 põhjendatud arvamuse, milles ta järeldas, et kuna see liikmesriik ei esitanud küsitud teavet, siis on ta rikkunud EÜ artiklist 10 tulenevaid kohustusi. Põhjendatud arvamusega paluti liikmesriigil võtta nende kohustuste täitmiseks vajalikud meetmed kahe kuu jooksul arvamuse kättesaamisest.
- 19 Iirimaa tervishoiu- ja laste õiguste ministeerium saatis 10. detsembril 2004 komisjoni maksunduse ja tolliliidu peadirektoraadi ametnikule S. Medghoul'ile kirja, milles ta tutvustas lühidalt Iiri õigusakte, mis olid äsja vastu võetud rahvatervise ja tubakatoote valdkonnas, rõhutades siiski, et need õigusaktid on Iirimaa kohtutes vaidlustatud ega ole seetõttu veel jõustunud. Ka käesoleva kohtuotsuse punktis 21 mainitud 15. detsembri 2006. aasta põhjendatud arvamusega määratud tähtaja lõppedes ei olnud need õigusaktid ikka veel jõustunud.
- 20 Komisjoni taotlusel toimus 10. veebruaril 2005 komisjoni ja Iiri ametiasutuste esindajate kohtumine.

- 21 Komisjon saatis 10. aprillil 2006 Iirimaaale märgukirja ja 15. detsembril 2006 uue põhjendatud arvamuse, milles see institutsioon väitis, et sigarettide jaemüügi maksimum- ja miinimumhindade süsteemi kehtestamisega on liikmesriik rikkunud direktiivi 95/59 artikli 9 lõikest 1 tulenevaid kohustusi. Põhjendatud arvamuses paluti tal võtta selle arvamuse järgimiseks vajalikud meetmed kahe kuu jooksul arvamuse kättesaamisest.
- 22 Iirimaa vastas sellele põhjendatud arvamusele 15. jaanuari 2007. aasta kirjaga, kinnitades, et asjassepuutuvad siseriiklikud õigusaktid on vajalikud rahvatervise kaitseks.
- 23 Seejärel andis komisjon 29. juunil 2007 täiendava põhjendatud arvamuse. Kuna komisjon, arvestades Iirimaa vastuseid põhjendatud arvamustele, ikkagi leidis, et olukord ei ole veel rahuldav, esitas ta käesoleva hagiavalduse.

Hagi

Väide, et on rikutud direktiivi 95/59 artikli 9 lõiget 1

Poolte argumendid

- 24 Tema käsutuses oleva teabe, eeskätt 10. veebruari 2005. aasta kohtumise protokolli nähtuvate andmete põhjal leiab komisjon, et asjassepuutuvate Iiri õigusaktidega ja Iirimaa ametiasutuste tegevust arvestades on esiteks kehtestatud sigarettide jaemüügi miinimumhinnad, kuna on keelatud rakendada vastava kategooria sigarettide kaalutud keskmisest hinnast enam kui 3% võrra madalamat hinda, ja teiseks

maksimumhinnad, kuna on keelatud ületada kaalutud keskmist hinda enam kui 3% võrra. Selle süsteemi toimel on piiratud tootjate ja importijate õigust määrata vabalt oma toodete jaemüügi maksimumhinnad ja järelikut on see vastuolus direktiivi 95/59 artikli 9 lõikega 1. Nagu muud sarnased siseriiklikud regulatsioonid, mida Euroopa Kohus on kontrollinud, takistab see süsteem sigarettide müüki asjaomase liikmesriigi kehtestatud hinnast madalama hinnaga. Seda järeldust ei saa seada kahtluse alla, viidates direktiivi 95/59 artikli 9 lõike 1 kolmandale lõigule.

25 Asjassepuutuv miinimum- ja maksimumhindade regulatsioon ei ole õigustatud ka tulenevalt rahvatervise kaitse eesmärgist, mis on sätestatud EÜ artiklis 30. Tuleneb ju eeskätt 17. aprilli 2007. aasta otsusest kohtuasjas C-470/03: AGM-COS.MET (EKL 2007, lk I-2749), et kui küsimus on ühtlustatud, ei saa seda hinnata põhivabaduste piiranguid lubavatest esmase õiguse sätetest lähtudes.

26 Igal juhul võivad liikmesriigid, kui see on tubakatoodete tarbimise piiramiseks vajalik, tagada piisavalt kõrged tubakatoodete jaemüügihinnad nende toodete maksustamise üldise taseme tõstmisega, aga ka erimaksude tõstmisega, pannes rõhku aktsiisi eri koostisosadele ja kehtestades miinimumaktsiisi. Sigarettide maksustamist käsitlevad direktiivid jätavad liikmesriikidele vabaduse kohandada seda maksustamist omaenda prioriteetide järgi.

27 Komisjon on ka seisukohal, et direktiivi 95/59 artikli 9 lõige 1 on raamkonventsioonina kooskõlas. Esiteks ei ole konventsiooniosalistel selle konventsiooni toimel miinimumhindade rakendamise kohustust. Teiseks ei anna see liikmesriikidele ühenduse

suhtes õigust valida maksupoliitika ja hinnapoliitika rakendamise vahel, kuna see küsimus lahendatakse ühendusesiseses töökorralduses.

- 28 Seoses nõukogu 2. detsembri 2002. aasta soovitusega 2003/54/EÜ suitsetamise vältimise ja tubakatoodete tarbimise piiramise parandamise algatuste kohta (EÜT 2003, L 22, lk 31), millele Iirimaa tugineb selles osas, milles soovitus tähtsustab „tubakatoodete tarbimist vähendavaid sobivaid hinnakujunduslikke meetmeid”, annab komisjon hinnangu, et nimetatud soovitus väljendatu ei ole siduv ja seda ei saa mingil juhul tõlgendada nii, et see õhutab rikkuma direktiivi 95/59 artikli 9 lõiget 1.
- 29 Pealegi ei ole rahvatervise kaalutlused tubakatoodete aktsiisi ühtlustamisest täielikult lahutatud.
- 30 Iirimaa väidab, et ei asjassepuutuvad siseriiklikud õigusaktid ega 1986. aasta selgitav memorandum ei näe ette keeldu ületada iga sigaretikategooria kaalutud keskmist hinda enam kui 3% võrra. Seega ei ole maksimumhindu kehtestatud. Iirimaa möönab, et selles küsimuses ei kajasta 10. veebruari 2005. aasta kohtumise protokoll tegelikke asjaolusid.
- 31 Liikmesriik väidab, et direktiivi 95/59 artikli 9 lõikes 1, kus on sätestatud, et tubakatoodete tootjad ja importijad määravad vabalt oma toodete jaemüügi maksimumhinnad, ei ole mainitud miinimumhindu ning järelikult ei ole miinimumhindade kehtestamine selle sättega keelatud. Miinimumhinna kehtestamine takistab tootjatel

ja importijatel maksimumhindade määramist üksnes tehnilises ja täiesti kunstlikus mõttes. Lisaks, erinevalt muudest siseriiklikest regulatsioonidest, mida Euroopa Kohus on kontrollinud, on Iiri regulatsioon suunatud üksnes võitlusele tubakatoodete madala hinnaga müügi vastu.

- 32 Iirimaa leiab, et kohtupraktika, mida komisjon osundas, põhistades oma argumenti, et antud juhul ei saa tugineda EÜ artiklile 30, ei ole ülekantav käesolevale kohtuasjale. Euroopa Kohus tunnustas 19. oktoobri 2000. aasta otsuses kohtuasjas C-216/98: komisjon vs. Kreeka (EKL 2000, lk I-8921), et EÜ artikliga 30 ja täpsemalt inimeste elu ja tervise kaitse eesmärgiga põhimõtteliselt saab tubakatoodete jaemüügi miinimumhindade kehtestamist õigustada. Liikmesriikidel on rahvatervise kaitse meetmete vajalikkuse ja sobivuse hindamisel ulatuslik kaalutusõigus. Selles suhtes vastab asjas-sepuutuv Iiri regulatsioon proportsionaalsuse nõudele. See tuleneb legitiimsest poliitilisest valikust miinimumhindade kehtestamise ja maksusurve suurendamise vahel.
- 33 Iirimaa väidab ühtlasi, et maksumeetmed iseenesest ei ole piisav vahend, et saavutada rahvatervise kaitse eesmärki, mis seisneb sigarettide madala hinnaga müügi ärahoidmises. Nende meetmete toime on ebakindel, kuna tootjad võivad otsustada aktsiisitõusu tasandada. Lisaks ei saa see liikmesriik sigarettide madala hinnaga müügi vastu tõhusalt võidelda miinimumaktsiisi kehtestamisega, suurendamata üldiselt kõigi sigarettide maksusurvet, mis on Iirimaal juba niigi väga kõrge. Lisaks kõigele toob aktsiisitaseme tõstmine kaasa salakaubanduse ohu suurenemise.
- 34 Miinimumhindade kinnitamise Iiri regulatsiooni proportsionaalsust selle eesmärgi suhtes kinnitavad soovitus 2003/54 punkt 7 ja raamkonventsiooni artikli 6 lõike 2

punkt a. Soovituse kohta väidab Iirimaa, et kuigi soovitused ei ole siduvad meetmed, võib neid siiski arvesse võtta, kui need suudavad selgitada, kuidas tõlgendada ühenduse õigust. Seoses raamkonventsiooniga väidab liikmesriik, et kuigi see ei kehtesta miinimumhindade süsteemi rakendamise kohustust, kohustab see konventsiooniosalisi reguleerima tubakatoodete jaemüügihinda kas maksupoliitika või hinnapoliitika kaudu, valides kõige sobivama lahenduse. Oma kaalutusõigust aluseks võttes leidis Iirimaa, et hinnapoliitika sobib täiendama tema maksupoliitikat.

- 35 Lõpetuseks märgib Iirimaa, et direktiiv 95/59 põhineb konkurentsiga seotud eesmärgil ega võta arvesse rahvatervise kaalutlusi. Hiljuti tegi komisjon ise ettepaneku seda direktiivi selles osas muuta (direktiivi vastuvõtmise ettepanek KOM(2008) 459 lõplik) valdavalt tubakatoodete tarbimise piiramise eesmärgil. Samuti on komisjon tunnistanud, et ühenduses kehtiv regulatsioon ei ole võimaldanud tõkestada märkimisväärseid hinnaerinevusi liikmesriikide vahel ja et erinevused on kaasa toonud salakaubanduse ning piiriülesed ostud väga suurtes kogustes, mis moonutavad konkurentsi tubakatoodete turul ja tähendavad suhteliselt kõrget maksustamise taset rakendavatele liikmesriikidele eelarvelaekumiste kaotust ning lisaks sellele kahjustavad ka rahvatervise eesmärkide saavutamist.

Euroopa Kohtu hinnang

- 36 Sissejuhatuses olgu meenutatud, et tulenevalt direktiivi 95/59 põhjendusest 3 kuulub see direktiiv tubakatoodete aktsiisi struktuuri ühtlustamise poliitika raamidesse ja selle eesmärk on vältida samasse rühma kuuluvate eri tubakatoodete kategooriate konkurentsi moonutamist ja avada liikmesriikide turud.

- 37 Selle saavutamiseks on direktiivi artikli 8 lõikes 1 sätestatud, et ühenduses toodetud ja kolmandatest riikidest imporditud sigaretid maksustatakse igas liikmesriigis tollimaksu sisaldava jaemüügi maksimumhinna põhjal arvestatava proportsionaalse aktsiisiga, ning tooteühikult arvestatava eriaktsiisiga (eespool viidatud kohtuotsus komisjon vs. Kreeka, punkt 19).
- 38 Lisaks nähtub direktiivi 95/59 põhjendusest 7, et konkurentsist tulenevad nõuded eeldavad kõikide tubakatoodete rühmade vabalt kujunenud hindade süsteemi.
- 39 Seoses sellega näeb direktiivi artikli 9 lõige 1 ette, et ühenduse tootjad, nende ühenduses asuvad müügiesindajad või volitatud esindajad ja kolmandatest riikidest tubakat importivad isikud võivad vabalt määrata iga oma toote jaemüügi maksimumhinna, nii et oleks tagatud nende tegelik konkurents (eespool viidatud kohtuotsus komisjon vs. Kreeka, punkt 20). See säte peab kindlustama, et tubakatoodete aktsiisi proportsionaalse arvutamise aluste määratlemine, st nende toodete jaemüügi maksimumhinna määramine, toimuks kõigis liikmesriikides samadest põhimõtetest lähtudes. Sätte eesmärk, nagu märgib kohtujurist oma ettepaneku punktis 40, on ühtlasi kaitsta eespool nimetatud ettevõtjate vabadust, mis võimaldab neil tegelikult saada võimalikult madalamast omahinnast tuleneva konkurentsieelise.
- 40 Kui ametiasutused kehtestavad jaemüügi miinimumhinna, siis selle tagajärjel ei saa tootjate ja importijate määratav jaemüügi maksimumhind mingil juhul olla sellest kohustuslikust miinimumhinnast madalam. Seega võib miinimumhinda kehtestav õigusakt kahjustada konkurentsisuhteid, takistades teatud tootjatel või importijatel kasutada madalamast omahinnast tulenevat eelist selleks, et pakkuda atraktiivsemat jaemüügihinda.

- 41 Järelikult ei saa tubakatoodete jaemüügi miinimumhindade süsteemi pidada direktiivi 95/59 artikli 9 lõikega 1 koosõlas olevaks, kui see ei ole korraldatud nii, et kõikidel juhtudel oleks välistatud teatud tootjate või importijate jaoks nende toodete madalamast omahinnast tuleneda võiva konkurentsieelise kahjustamine ja kui selle tulemusena kahjustatakse konkurentsi (vt 4. märtsi 2010. aasta otsused kohtuasjas C-197/08: komisjon vs. Prantsusmaa, EKL 2010, lk I-1599, punkt 38, ja kohtuasjas C-198/08: komisjon vs. Austria, EKL 2009, lk I-1645, punkt 30).
- 42 Just neist põhimõtetest lähtudes tuleb kontrollida käesolevas kohtuasjas osundatud siseriiklikke õigusakte.
- 43 Nende õigusaktidega on Iirimaa turul tegutsevatele tootjatele ja importijatele kehtestatud sigarettide jaemüügi miinimumhind, mis vastab 97% iga kategooria sigarettide kaalutud keskmisest hinnast, mis on turul kasutusel.
- 44 Erinevalt sellest ei ole komisjon tõendanud, et see regulatsioon kehtestab tootjatele ja importijatele sigarettide jaemüügi maksimumhinna.
- 45 Sellegipoolest tuleb nentida, et selle regulatsiooni korral ei saa kõikidel juhtudel välistada seda, et kehtestatud miinimumhind kahjustab tubakatoodete teatud tootjate või importijate konkurentsieelist, mis võib tuleneda nende toodete madalamast omahinnast. Nagu märkis komisjon kohtuistungil, ilma et Iirimaa oleks seda kummutanud, võib sellisel regulatsioonil, mis lisaks kõigele määrab miinimumhinna kindlaks iga kategooria sigarettide turul käibivale kaalutud keskmisele hinnale viidates, olla hoopis niisugune tagajärg, et konkureerivate toodete hinnaerinevused kaotatakse ja hinnad

ühtlustatakse kõige kallima toote hinna järgi. Seega kahjustab nimetatud regulatsioon direktiivi 95/59 artikli 9 lõike 1 teise lõiguga tootjatele ja importijatele tagatud õigust määrata vabalt oma toodete jaemüügi maksimumhinnad.

- 46 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 50 ja 51 raamkonventsiooni kohta märkis, ei pane see konventsiooniosalistele tubakatoodete hinnapoliitika osas ühtki konkreetset kohustust, vaid üksnes kirjeldab võimalikke lahendusi, kuidas arvestada riigi tervisekaitse eesmärke tubakatoodete tarbimise piiramisel. Raamkonventsiooni artikli 6 lõige 2 piirdub ju vaid selle sätestamisega, et konventsiooniosaline võtab või säilitab meetmeid, mis „võivad hõlmata” tubakatoodete suhtes maksupoliitika ja „vajaduse korral” hinnapoliitika rakendamist.
- 47 Samuti ei saa ühtki juhust miinimumhinna süsteemide kasutamise kohta tuletada soovitusel 2003/54, mille lisaks kõigele puudub kohustuslik jõud. Tekstilõik, millele Iirimaa viitab, kajastab tegelikult lihtsalt mõtet, et tubakatoodete kõrgete hindade tagajärjel väheneb tarbimine.
- 48 Nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 41, ei ole hinnapoliitika mingil juhul vastuolus direktiiviga 95/59, kui see ei lähe vastuollu direktiivi eesmärkidega, eelkõige eesmärgiga välistada samasse rühma kuuluvate eri tubakatoodete kategooriate konkurentsi moonutamine.
- 49 Iirimaa väidab ühtlasi, et asjassepuutuv miinimumhindade regulatsioon on õigustatud tulenevalt inimeste elu ja tervise kaitse eesmärgist, mis on sätestatud EÜ artiklis 30. Selle liikmesriigi sõnul ei saa maksude taseme tõstmine tagada tubakatoodete

piisavalt kõrget hinda, kuna tootjad või importijad võivad selle tõstmise tasandada, ohverdades osa oma kasumimarginaalist või isegi kahjumiga müües.

- 50 Selles osas olgu märgitud, et EÜ artiklit 30 ei saa tõlgendada nii, nagu see lubaks võtta teistsuguseid meetmeid peale EÜ artiklites 28 ja 29 mainitud koguseliste impordi- ja ekspordipiirangute ning samaväärse toimega meetmete (vt selle kohta 27. veebruari 2002. aasta otsus kohtuasjas C-302/00: komisjon vs. Prantsusmaa, EKL 2002, lk I-2055, punkt 33). Viimati nimetatud sätete rikkumisele ei ole komisjon käesolevas kohtuasjas osutanud.
- 51 Sellegipoolest ei takista direktiiv 95/59 Iirimaal tubakatoodete tarbimise jätkuvat püramist rahvatervise kaitse eesmärgi nimel.
- 52 Samuti ei saa väita, et nimetatud direktiivis ei ole seda eesmärki arvestatud.
- 53 Nagu on märgitud direktiivi 2002/10 põhjenduses 7, st viimases õigusaktis, mis muudab direktiivi 95/59/EÜ ja jätab siiski muutmata artikli 9 esialgse sõnastuse, näeb EÜ asutamisleping, eriti EÜ artikli 152 lõike 1 esimene lõik ette, et kogu ühenduse poliitika ja meetmete määratlemisel ja rakendamisel tagatakse inimeste tervise kõrgetasemeline kaitse.
- 54 Samas põhjenduses on veel täpsustatud, et maksustamise tase on tubakatoodete hinna peamine tegur, hind omakorda mõjutab tarbijate suitsetamisharjumusi. Samuti

on Euroopa Kohus juba avaldanud seisukoha, et maksuregulatsioon on tubakatoodete suhtes oluliseks ja tõhusaks vahendiks võitluses nende toodete tarbimise piiramise ja seeläbi ka rahvatervise kaitse eest (5. oktoobri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-140/05: Valeško, EKL 2006, lk I-10025, punkt 58) ja et nende toodete kõrgem maksustamine võib olla sobiv meede nende toodete hinna kõrgel tasemel kehtestamise eesmärgi saavutamiseks, kuna aktsiisitõus peab varem või hiljem kajastuma jaemüügihindade tõusus, ilma et see kahjustaks õigust hinda vabalt määrata (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus komisjon vs. Kreeka, punkt 31).

55 Pealegi kui liikmesriigid soovivad otsustavalt kaotada tootjate või importijate iga võimalust tasandada tubakatooteid kahjumiga müües kas või ajutiselt maksude mõju tubakatoodete jaemüügihindadele, võivad nad eelkõige keelata tubakatoodete müügi omahinna ja kõigi maksude kogusummast madalama hinnaga, lubades neil tootjatel ja importijatel seega tegelikult kasutada võimalikust madalamast omahinnast tulenevat konkurentsieelist (vt eespool viidatud 4. märtsi 2010. aasta kohtuotsused komisjon vs. Prantsusmaa, punkt 53, ja komisjon vs. Austria, punkt 43).

56 Kõigist eelnevatest kaalutlustest tulenevalt kuulub komisjoni hagi rahuldamisele selle väite osas, mis puudutab Iirimaa sigarettide jaemüügi miinimumhindade kehtestamist, kuid hagi tuleb jätta rahuldamata selle väite osas, mis puudutab selles liikmesriigis sigarettide jaemüügi maksimumhindade kehtestamist.

57 Seega tuleb tuvastada, et kuna Iirimaa kehtestas sigarettide jaemüügi miinimumhinnad, siis on ta rikkunud direktiivi 95/59 artikli 9 lõikest 1 tulenevaid kohustusi.

Väide, et on rikutud EÜ artiklit 10

Poolte argumendid

- 58 Komisjoni sõnul on liikmesriigid EÜ artikli 10 alusel kohustatud kaasa aitama tema ülesannete täitmisele, eelkõige vastama rikkumismenetluste käigus teabe saamiseks esitatud taotlustele. Kuna Iirimaa, vaatamata komisjoni 27. juuli ja 1. oktoobri 2002. aasta taotlustele, ei esitanud teavet kohaldatavate Iiri õigusaktide kohta, siis on ta rikkunud sellest artiklist tulenevaid kohustusi. Selle liikmesriigi 4. septembri 2002. aasta vastus 23. oktoobri 2001. aasta märgukirjale ei sisaldanud tegelikult küsitud teavet. Lisaks ei vastanud Iirimaa ei 17. oktoobri 2003. aasta märgukirjale ega 9. juuli 2004. aasta põhjendatud arvamusele. Lõpuks ei täitnud Iirimaa oma koostöökohustusi ka 10. detsembri 2004. aasta kirjaga, kuna see kiri tuli rohkem kui kaks aastat pärast talle teabe saamiseks saadetud taotlusi.
- 59 Iirimaa väidab, et 30. mail 2002 edastas tervishoiu- ja laste õiguste ministeerium S. Medghoulile komisjoni taotluses viidatud tekstide koopia. Liikmesriik vastas 4. septembril 2002 nii 23. oktoobri 2001. aasta märgukirjale kui ka komisjoni taotlusele teabe saamiseks. Lõpuks esitasid Iiri ametiasutused 10. detsembri 2004. aasta kirjaga äsja vastu võetud siseriiklikud õigusaktid. Seega oli komisjonil täielik ülevaade Iiri õigusaktidest. Sellest tulenevalt vaidlustab Iirimaa väite, et ta olevat rikkunud EÜ artiklist 10 tulenevaid kohustusi.

Euroopa Kohtu hinnang

- 60 Tulenevalt EÜ artiklist 10 on liikmesriigid kohustatud tegema komisjoni poolt EÜ artikli 226 alusel algatatud uurimise käigus temaga heas usus koostööd ja esitama talle kogu selleks nõutud teabe (vt 13. juuli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-82/03: komisjon vs. Itaalia, EKL 2004, lk I-6635, punkt 15 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 61 EÜ artikli 10 rikkumisele osutavas 9. juuli 2004. aasta põhjendatud arvamuses määratud tähtaja lõppemise ajaks ei olnud Iirimaa küsitud teavet ikka veel esitanud, kuigi seda oli temalt korduvalt palutud. Kohtutoimikust nähtub, et tegelikult esitasid Iiri ametiasutused alles 10. detsembri 2004 kirjaga lühiülevaate siseriiklikest õigusaktidest rahvatervise ja tubakatoodete valdkonnas nende viimase seisuga.
- 62 Seega tuleb tuvastada, et kuna Iirimaa ei esitanud teavet, mis on komisjonile vajalik tema ülesannete täitmiseks järelevalve teostamisel direktiivi 95/59 järgimise üle, siis on ta rikkunud EÜ artiklist 10 tulenevaid kohustusi.

Kohtukulud

- 63 Vastavalt kodukorra artikli 69 lõikele 2 on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Sama artikli lõike 3 alusel võib Euroopa Kohus määrata kulude jaotuse või jätta kummagi poole kohtukulud tema enda kanda, kui osa nõudeid rahuldatakse ühe poole, osa teise poole kasuks. Sellegipoolest, kuigi hagi jäetakse osaliselt rahuldamata, tuleb nentida, et komisjoni hagi on sisuliselt põhjendatud. Neil asjaoludel tuleb kohtukulud vastavalt komisjoni nõudele välja mõista Iirimaalt.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

- 1. Kuna Iirimaa kehtestas sigarettide jaemüügi miinimumhinnad, siis on ta rikkunud nõukogu 27. novembri 1995. aasta direktiivi 95/59/EÜ (muude tubakatoodete tarbimist mõjutavate maksude kohta peale käibemaksu, muudetud nõukogu 12. veebruari 2002. aasta direktiiviga 2002/10/EÜ) artikli 9 lõikest 1 tulenevaid kohustusi.**
- 2. Kuna Iirimaa ei esitanud teavet, mis on Euroopa Komisjonile vajalik tema ülesannete täitmiseks järelevalve teostamisel direktiiviga 2002/10 muudetud direktiivi 95/59 järgimise üle, siis on ta rikkunud EÜ artiklist 10 tulenevaid kohustusi.**
- 3. Jätta hagi ülejäänud osas rahuldamata.**
- 4. Mõista kohtukulud välja Iirimaalt.**

Allkirjad